

Rapport

Tidsserier för Årsredovisning
för staten 2018

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2019-07-01

Dnr: 2019-00914

ESV-nr: 2019:37

Copyright: ESV

Rapportansvarig: Joulia Cerón

Innehåll

Tidsserier för Årsredovisning för staten 2018	4
Diagram	5
Diagram 1 Årets över/underskott i statens resultaträkning, statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande 1993/94-2018.....	5
Diagram 2 Årets över/underskott i statens resultaträkning, statsbudgetens saldo, BNP-utveckling 1993/94-2018.....	7
Diagram 3 Statens inkomster/intäkter 1993/94-2018.....	8
Diagram 4 Statens kostnader 1993/94-2018	9
Diagram 5 Statens egen verksamhet 1993/94-2018.....	10
Diagram 6 Personalkostnad, antal anställda 1994/95–2018.....	11
Diagram 7 Transfereringar 1993/94 - 2018.....	12
Diagram 8 Socialförsäkringar 1997- 2018	13
Diagram 9 Arbetsmarknad 1997- 2018.....	14
Diagram 10 Bistånd, migration och integration 1997- 2018	15
Diagram 11 Utbildning, studiestöd 1999 – 2018	16
Diagram 12 Resultat från andelar i dotterföretag, årets över/underskott i statens resultaträkning, BNP-utveckling 1996-2018.....	17
Diagram 13 Nettoförmögenhet, statsskuld, årets över/underskott i statens resultaträkning 1994 - 2018	18
Diagram 14 Statsskulden, lån i svenska kronor respektive utländsk valuta 1994 - 2018...	20
Diagram 15 Avgift till och återflöde från EU 1996 – 2018 (kassamässigt)	21

Tidsserier för Årsredovisning för staten 2018

I denna rapport publicerar Ekonomistyrningsverket (ESV) tidsserier för Årsredovisning för staten. Tidsseriernas diagram speglar bland annat utvecklingen över drygt 20 år avseende resultaträkningens över/underskott jämfört med statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och BNP-utvecklingen. Förutom diagrammen presenteras resultat- och balansräkningarna i tabellform.

Tidsserierna presenteras i löpande priser. Tidsserierna grundas på de årsredovisningar för staten som publicerats varje år sedan 1993/94. De första åren publicerades årsredovisningen av Riksrevisionsverket. Sedan 1998 publiceras den i regeringens skrivelse till riksdagen. Cirka en månad tidigare publicerar Ekonomistyrningsverket (ESV) Underlag till årsredovisning för staten på ESV:s webbplats. ESV:s underlag publiceras senast den 15 mars och Regeringens skrivelse senast den 15 april.

Redovisningen görs enligt bokföringsmässiga principer som i så stor utsträckning som möjligt har hållits konstanta över tiden. Utveckling av principerna skedde successivt och mest tydligt fram till 2000. Detta innebär att jämförbarheten är något sämre för tiden före 2000 jämfört med senare år. En utveckling sker dock fortlöpande. I tabellerna och diagrammen har genomförda förändringar justerats bakåt där så är möjligt. Vissa poster har också justerats för att öka jämförbarheten, bl.a. kostnader för personal som har rensats för förändring av statens pensionsskuld (försäkringsteknisk avsättning hos Statens tjänstepensionsverk) i diagrammet.

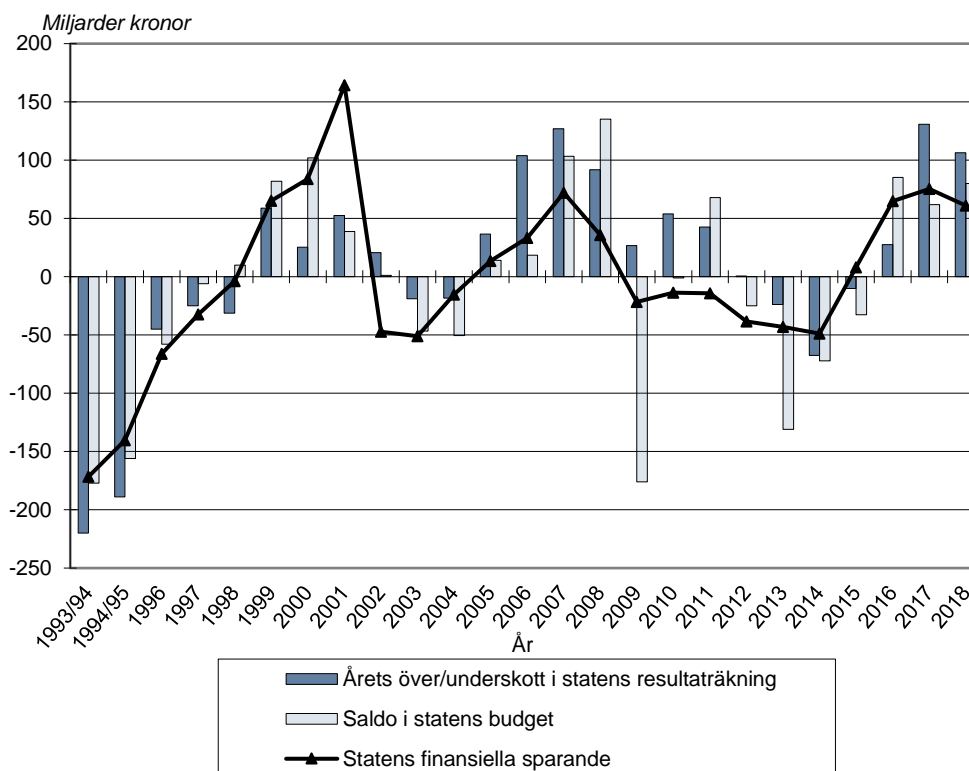
Skatteintäkter har redovisats fullt periodiserade från och med 2006 med ändrade jämförelsetal för 2005. Dessförinnan redovisades skatterna kassamässigt. Från och med 2018 har beräkningsmetod för upplupna skatteintäkter ändrats vilket innebär att den upplupna skatteintäkt som debiteras efter bokslutet inkluderas i beräkningen. Under 2018 har redovisning av statens tjänstepensionsskuld anpassats till den internationella redovisningsstandarden IPSAS 39. Det innebär att effekter av försäkringstekniska omvärderingar inte längre redovisas i resultaträkningen utan direkt mot nettoförmögenheten i balansräkningen.

Tabellerna för resultat- och balansräkningarna presenteras också i ESV:s rapport Tidsserier Statens budget m.m. 2018.

För ytterligare information avseende enskilda år hänvisas till ESV:s webbplats och till regeringens webbplats, publikationer – Årsredovisning för staten.

Diagram

Diagram 1 Årets över/underskott i statens resultaträkning, saldo i statens budget, statens finansiella sparande 1993/94–2018

Under större delen av 1990-talet präglades statens finansiella sparande av lågkonjunkturen vilken ledde till underskott, främst på grund av höga ränteutgifter på den växande statsskulden. Under 1998 amorterade staten på skulden och kronan stärktes, vilket medförde att ränteutgifterna sjönk. Vändningen i konjunkturen ledde till högre inkomster för staten och ett större finansiellt sparande 1999.

Det nya pensionssystemet som infördes 1999 innebar en omfördelning av ansvar inom den offentliga sektorn där socialförsäkringssektorn fick en finansiell fördel jämfört med staten. Statens utgifter ökade vid införandet av systemet och accelererade år 2000. För att kompensera staten för dessa ökade utgifter överfördes 245 miljarder kronor från AP-fonden till staten under perioden 1999-2001. Av dessa medel överfördes 155 miljarder kronor år 2001. Dessa strömmar förklarar det höga finansiella sparandet för staten under samma period.

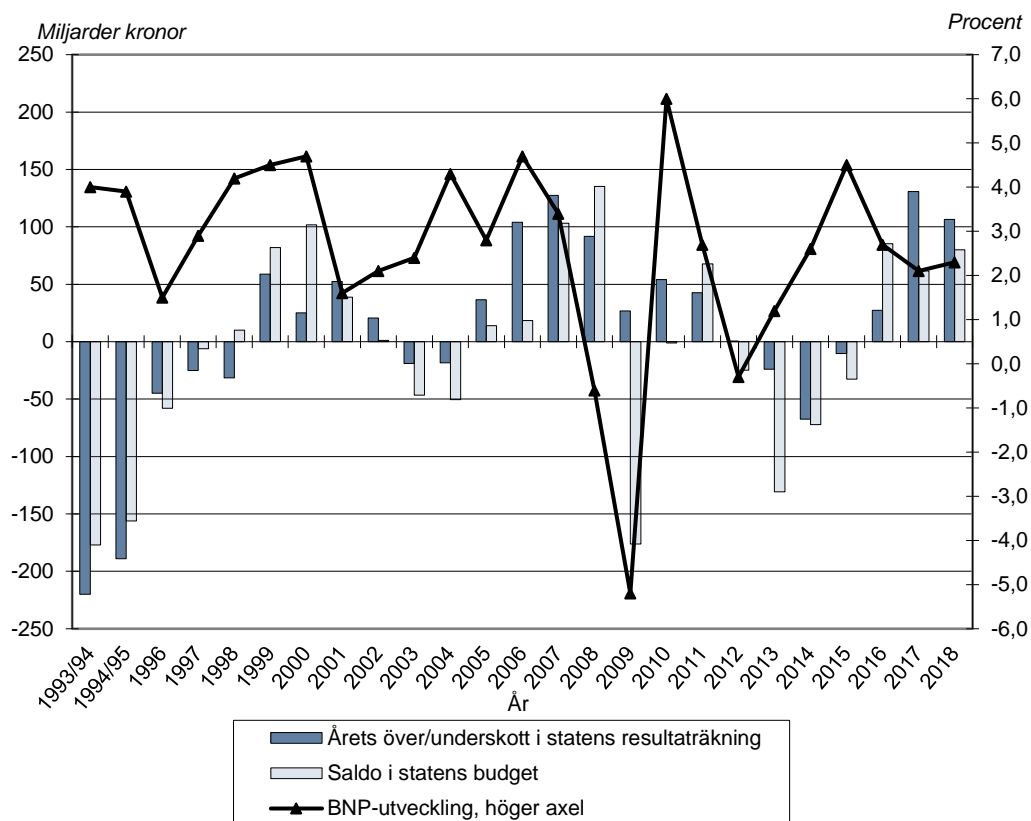
Överföringarna av statsobligationer från AP-fonderna och Riksbanken motsvarades inte av någon betalning och påverkade därför inte lånebehovet och därmed inte heller saldot på statens budget utan reducerade statsskulden direkt i balansräkningen.

Statens finansiella sparande var lägre än saldot på statens budget år 2000. Detta berodde på att utförsäljningen av Telia inte räknades in i statens finansiella sparande. 61 miljarder kronor levererades in på statens budget från försäljningen av aktier i Telia AB. I resultaträkningen gav försäljningen av Teliaaktier en realisationsvinst för staten på 53,5 miljarder kronor år 2000.

Underskottet i det finansiella sparandet 2002 beror på ändrade redovisningsprinciper för skatter. Sedan Årsredovisningen 2002 redovisas skatten det år då inkomsten och skattskyldigheten uppstår.

Minskningen av det finansiella sparandet under perioden 2008–2014 kan huvudsakligen hänföras till en global konjunkturavmattning. Sedan 2014 har sparandet förstärkts betydligt fram till 2017. Det finansiella sparandet 2018 uppgick till ca 32 miljarder kronor, en försvagning med ca 30 miljarder kronor.

Diagram 2 Årets över/underskott i statens resultaträkning, saldo i statens budget, BNP-utveckling 1993/94–2018

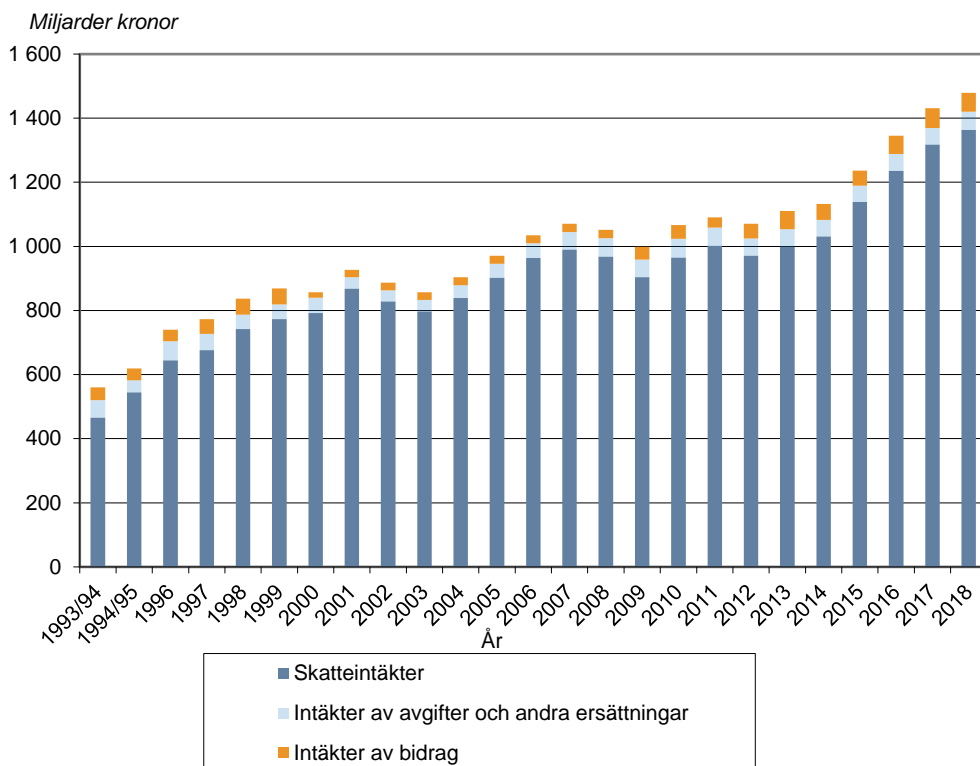
Saldot på statens budget år 2009 var minus 176 miljarder kronor. Statens skatteinkomster minskade med 103 miljarder kronor. Övriga inkomster minskade med 89 miljarder kronor jämfört med 2008. Det berodde främst på att inkomster av försäld egendom minskade med 76 miljarder kronor. Under 2008 avsåg 50 miljarder kronor försäljningen av Vin & Sprit AB och 25 miljarder kronor försäljningen av statens aktier i Vasakronan AB. Totala utgifter m.m. ökade med 120 miljarder kronor mellan 2008 och 2009. Nettoutlåningen ökade framför allt till följd av att Riksgäldskontoret lånade upp 95 miljarder kronor för Riksbankens räkning för att förstärka valutareserven. Ytterligare 105 miljarder kronor lånades upp för Riksbankens räkning 2013.

BNP-utvecklingen speglar den kraftiga och snabba konjunktunedgången 2009 och den snabba återhämtningen 2010. Under 2012 minskade överskottet i resultaträkningen med 42 miljarder kronor och saldot på statens budget försämrades med 93 miljarder kronor. Skatteintäkterna minskade liksom de finansiella intäkterna i resultaträkningen som blev lägre än 2011 då försäljningen av aktier i Nordea gav en reavinst på 17 miljarder kronor. År 2013 sålde staten resterande aktier i Nordea vilket

gav 33 miljarder kronor i reavinst men 16 miljarder kronor av dessa tillfördes stabilitetsfonden.

Saldot i statens budget har varit positivt sedan 2016, då underskottet på 33 miljarder kronor övergick till ett överskott på 85 miljarder kronor. Utfallet för statens budget 2018 blev 80 miljarder kronor vilket är 36 miljarder kronor högre än beräknat enligt den ursprungliga budgeten. Inkomsterna blev 29 miljarder kronor högre och utgifterna blev 7 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget.

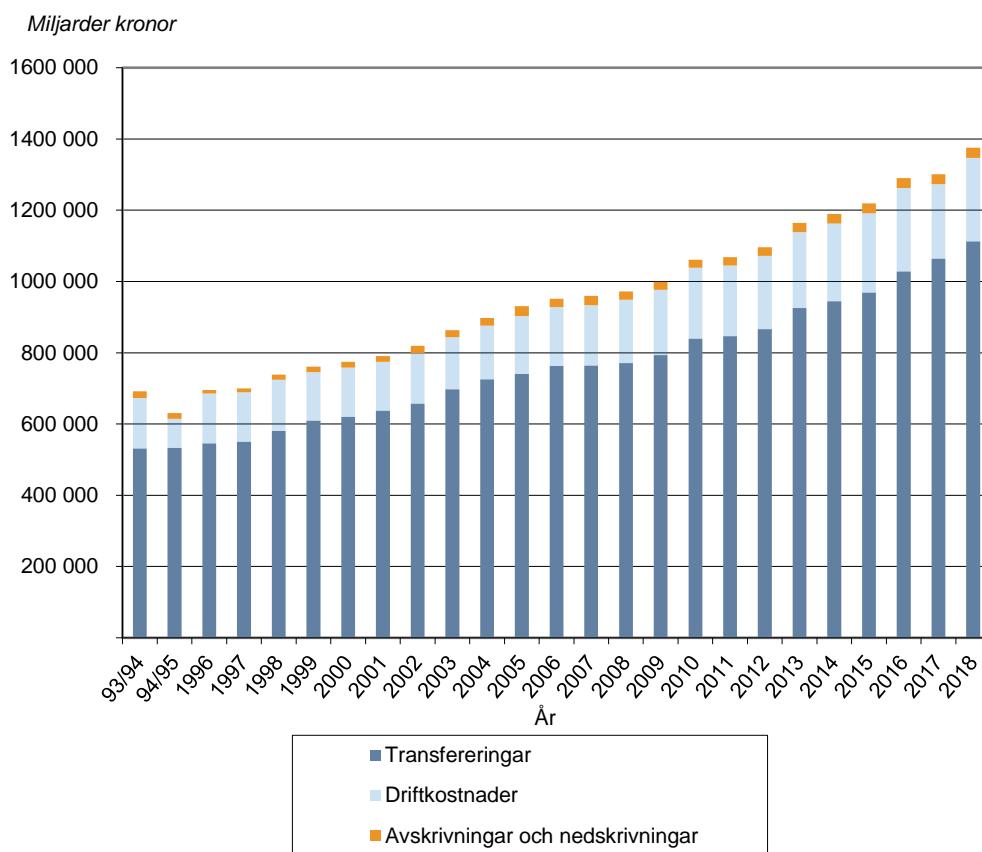
Diagram 3 Statens inkomster/intäkter 1993/94–2018

Under 2018 har statens intäkter ökat med 49 miljarder kronor. Skatteintäkter ökade med 46 miljarder kronor och uppgick till 1 363 miljarder kronor. Ökningen förklaras framför allt av ökningarna för arbetsgivaravgifterna och mervärdesskatten. Statens intäkter från kapitalskatter ökade för företagsvinster medan hushållens kapitalvinster har minskat.

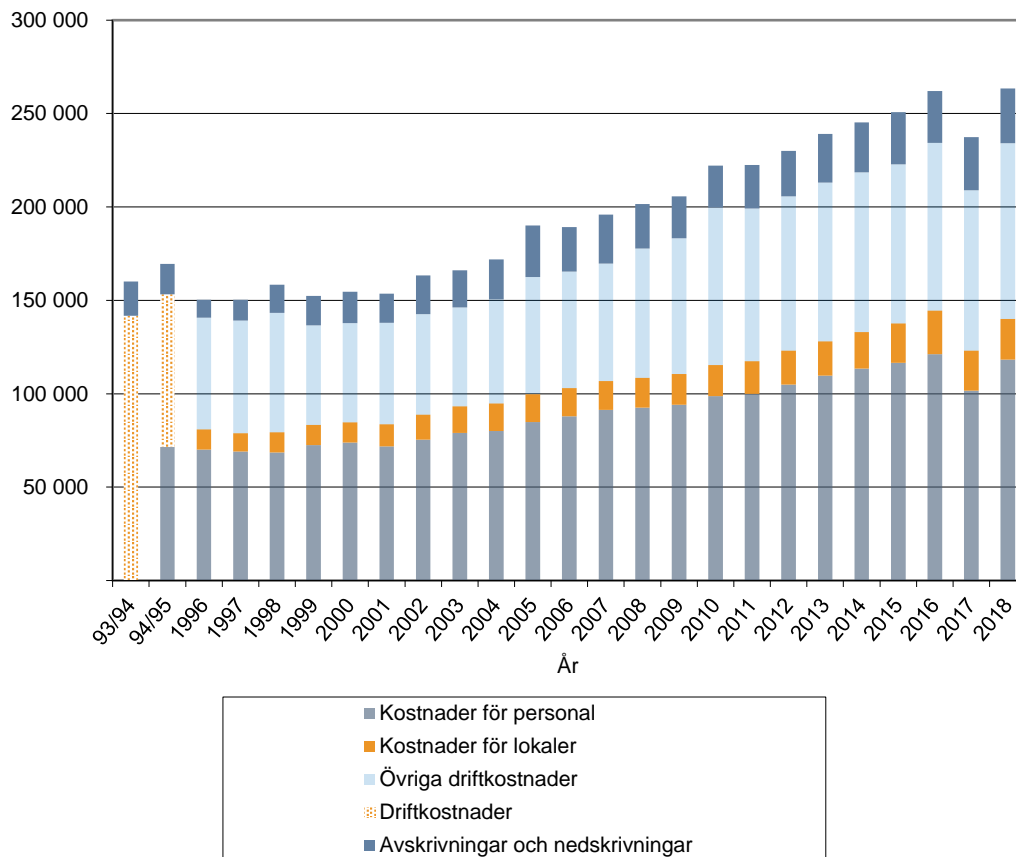
Diagram 4 Statens kostnader 1993/94–2018

Statens kostnader har ökat med 75 miljarder kronor jämfört med förra året. Transferringarna har ökat med 48 miljarder kronor och personalkostnader med 16,5 miljarder kronor.

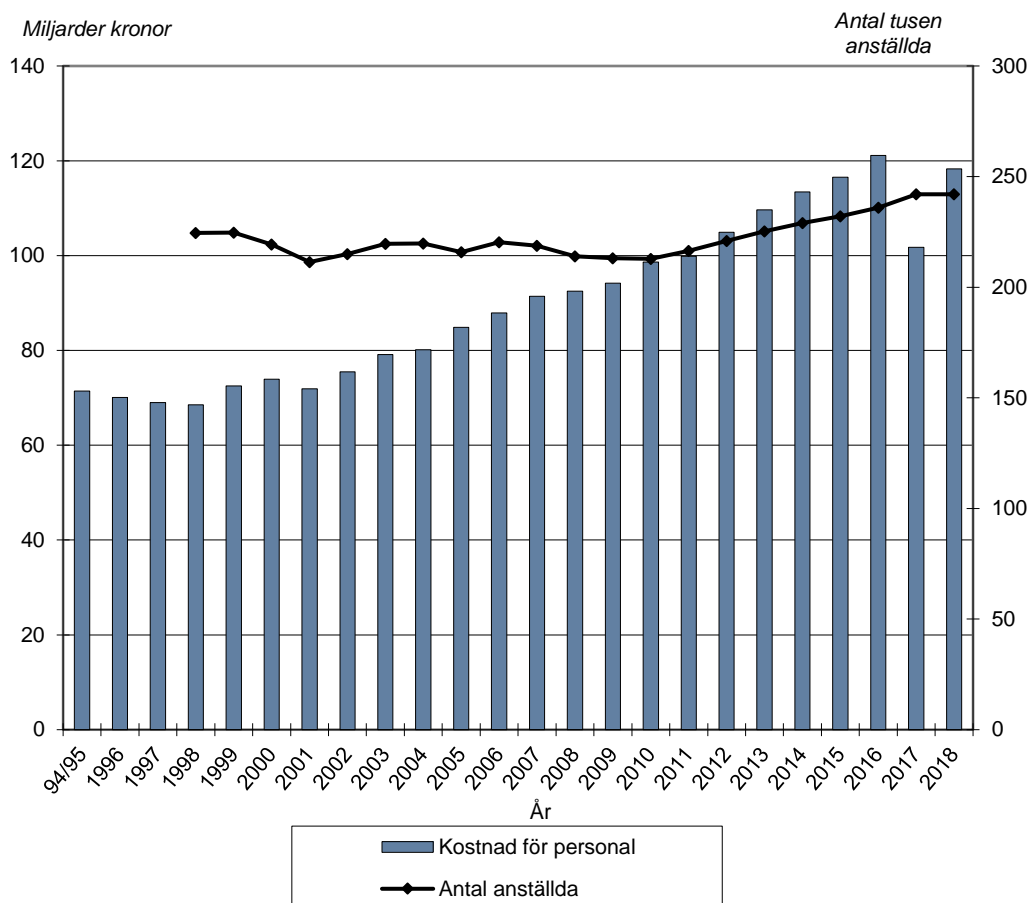
Diagram 5 Statens egen verksamhet 1993/94–2018

Miljarder kronor

Kostnader för statens egen verksamhet uppgick till 263 miljarder kronor. Det är en ökning med 26 miljarder kronor jämfört med 2017. Kostnader för personal exkluderar förändring av statens pensionsskuld som är en försäkringsteknisk avsättning hos Statens tjänstepensionsverk. Jämförelsetal för åren 2016 och 2017 är inte helt jämförbara vilket innebär avbrott i tidsserien. Det beror på ändrade redovisningsprinciper för statens tjänstepensionsskuld fr.o.m. 2018, se förklaring till Diagram 6 Personalkostnad, antal anställda. Jämförelsetal 2017 har justerats.

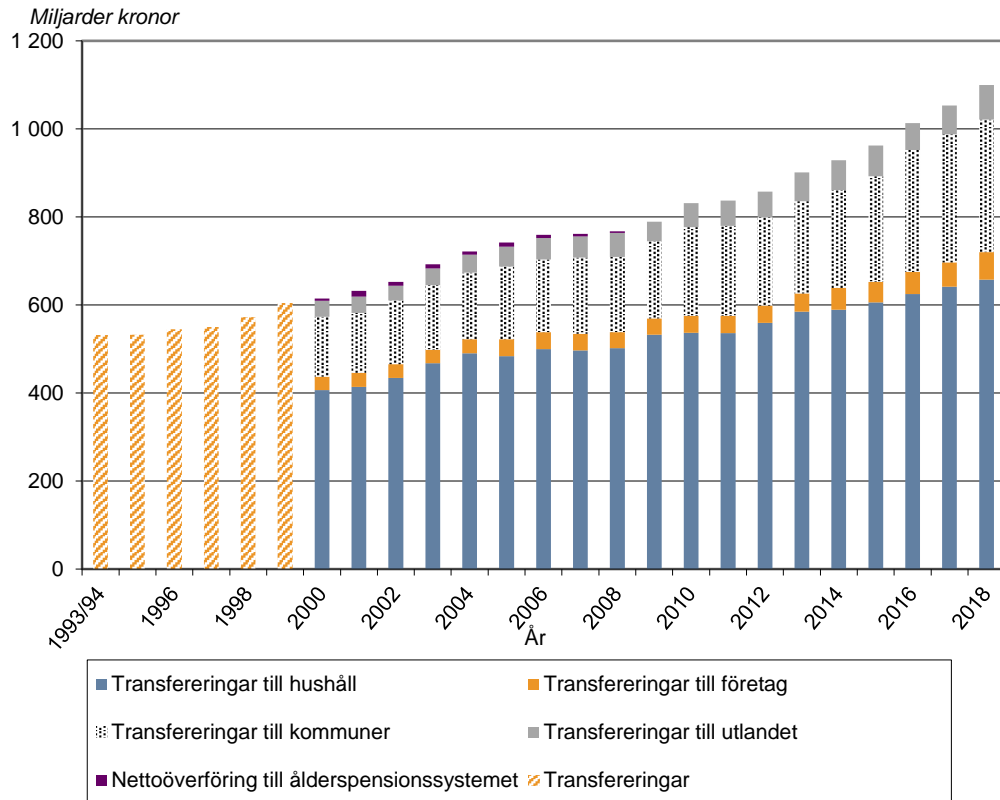
Diagram 6 Personalkostnad, antal anställda 1994/95–2018

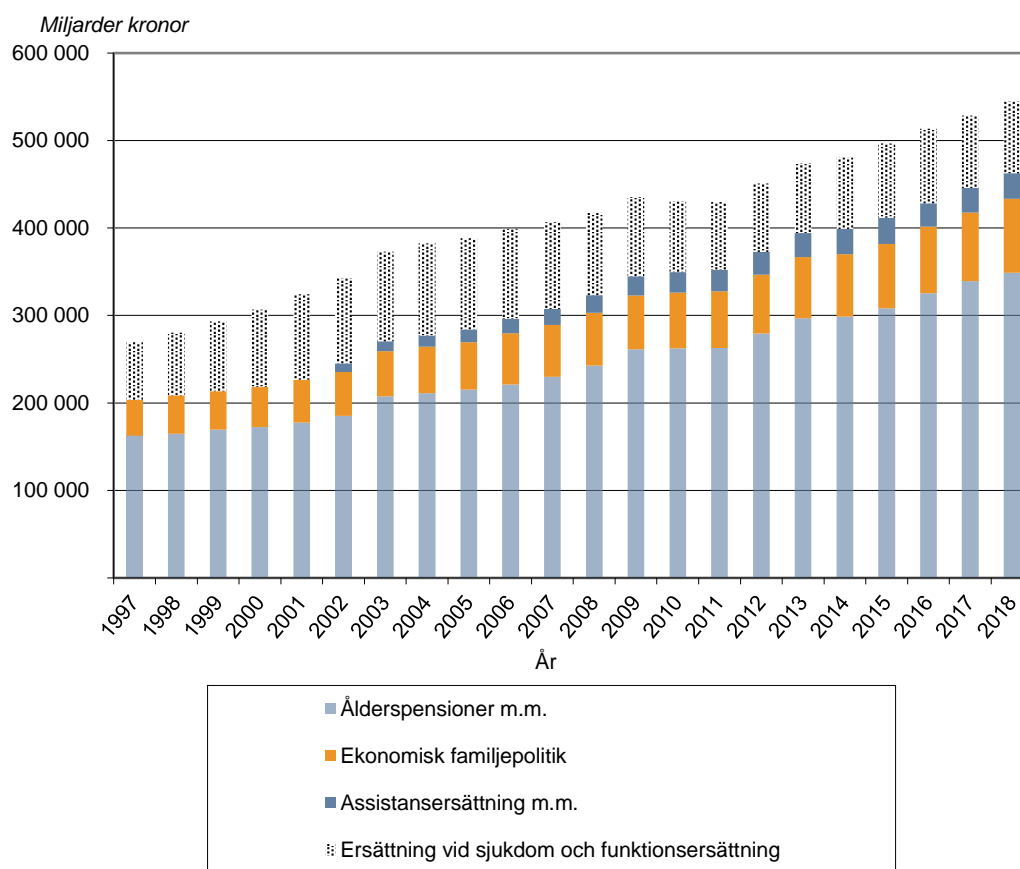
Statens tjänstepensionsskuld redovisas enligt den internationella redovisningsstandarden IPSAS 39¹ fr.o.m. 2018. Jämförelsetal 2017 har justerats men avbrott i tidsserien föreligger mellan 2016 och 2017. Den nya principen innebär att effekten av försäkringstekniska omvärderingar inte påverkar årets personalkostnader och därmed årets resultat, utan redovisas direkt mot nettoförmögenhet i balansräkningen. Den ändrade principen har medfört att jämförelsetal 2017 för posten Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser har ökat med 28,7 miljarder kronor och posten Kostnader för personal har minskat med 6,5 miljarder kronor.

¹ IPSAS 39 Ersättningar till anställda.

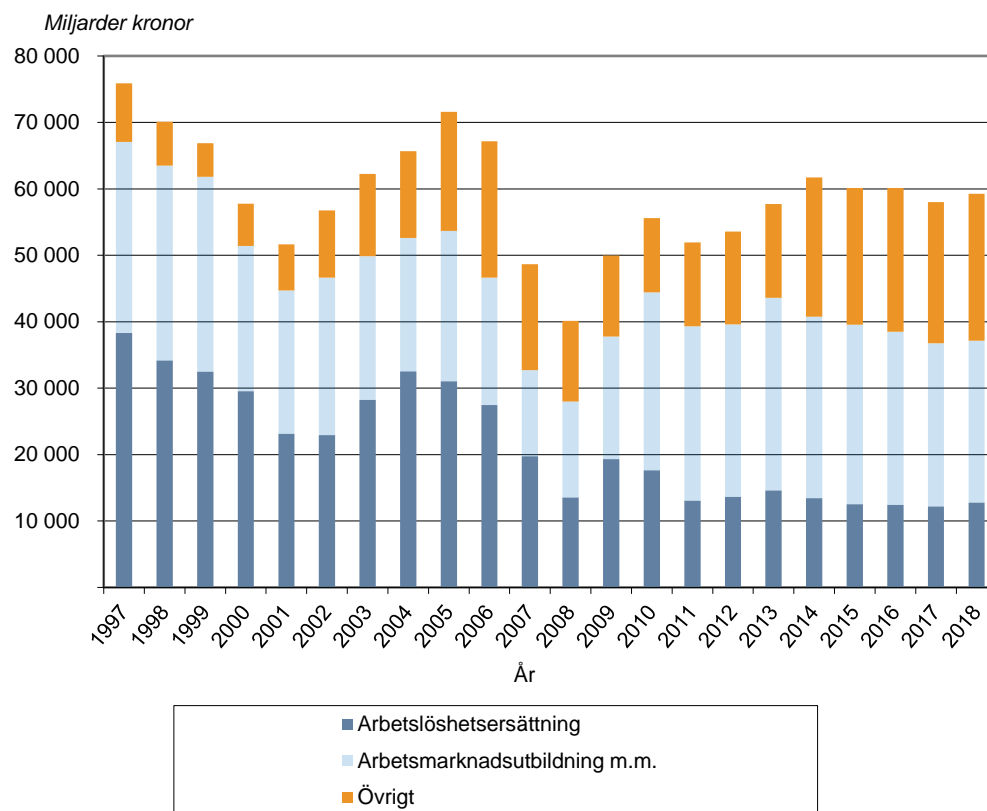
Diagram 7 Transfereringar 1993/94–2018

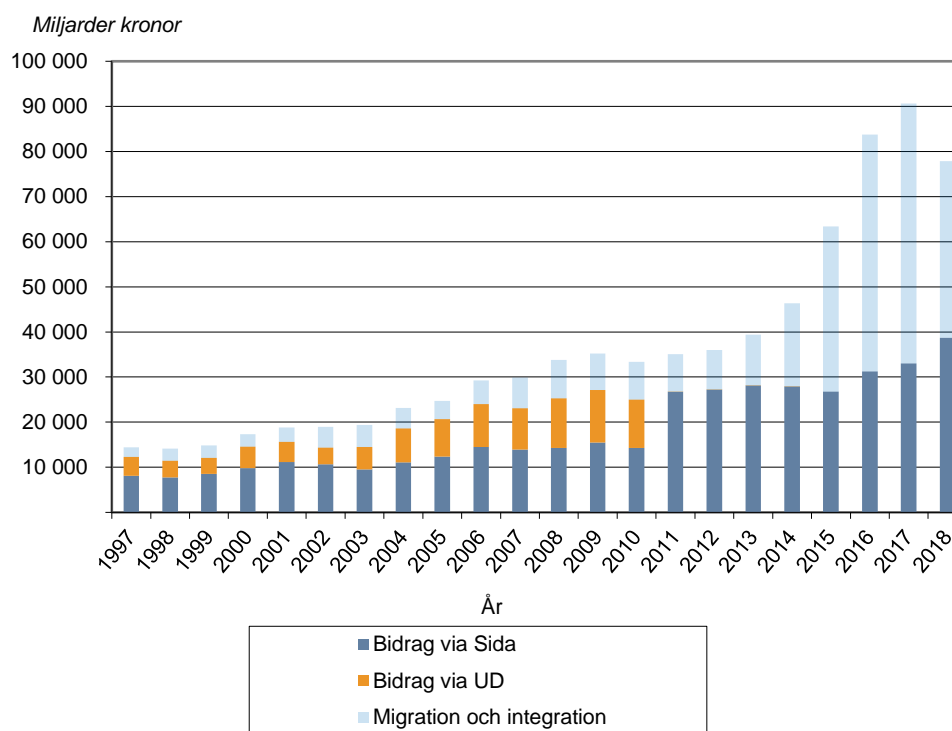
Transfereringar 2018 har ökat med 46 miljarder kronor jämfört med föregående år. Transfereringar till hushåll ökade med 16,5 miljarder kronor. Det är främst pensionskostnader, statliga assistansersättningar och kostnader för föräldraförsäkringar som har ökat. Transfereringar till utlandet ökade med 13,3 miljarder kronor. Den BNI-baserade EU-avgiften ökade med 8,6 miljarder kronor. Till skillnaden mot diagram 15 redovisas EU-avgiften här periodiserad. Transfereringar till kommuner har ökat med 10 miljarder kronor.

Diagram 8 Socialförsäkringar 1997–2018

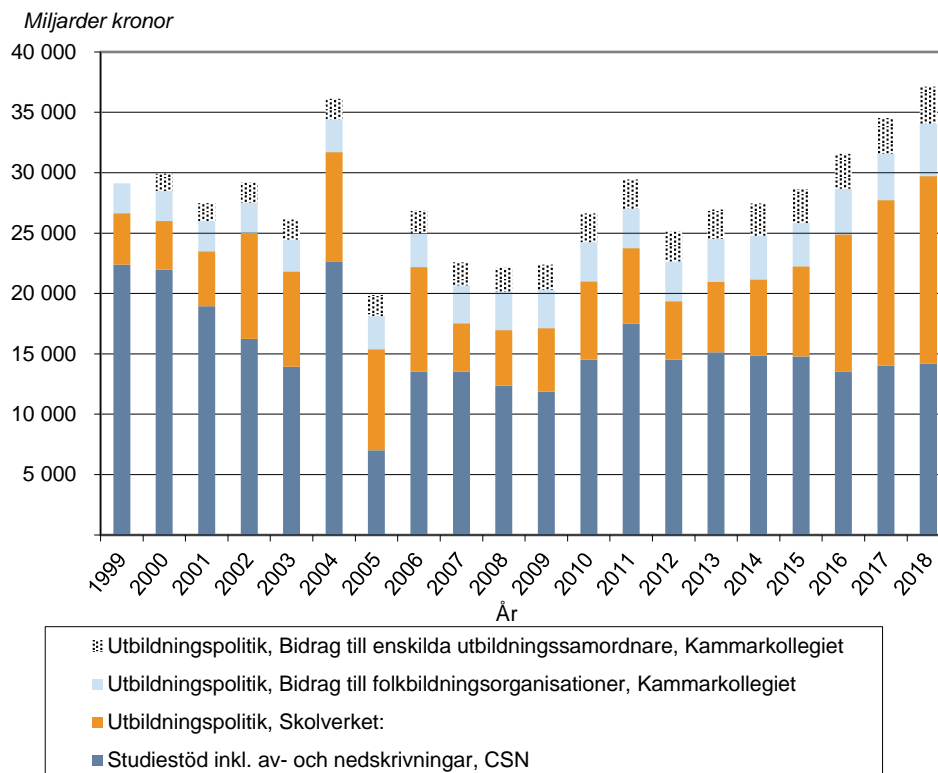
Socialförsäkringar 2018 har ökat med 16 miljarder kronor jämfört med förra året. Det är ålderspensioner som står för en stor andel av ökningen, 10 miljarder kronor.

Diagram 9 Arbetsmarknad 1997–2018

I övriga arbetsmarknadsrelaterade transfereringar ingår bland annat lönebidrag och anställningsstöd. Kostnaden för arbetsmarknadsområdet följer konjunkturutvecklingen och därmed arbetslösheten. Under perioden 1994–2017 var arbetslösheten som högst 11,0 procent 1997 och som lägst 5,9 procent 2001. År 2018 uppgick arbetslösheten till 6,3 procent jämfört med 6,7 procent 2017.

Diagram 10 Bistånd, migration och integration 1997–2018

Kommuner och landsting fick 9,8 miljarder kronor i tillfälligt stöd 2015 med anledning av flyktingsituationen. Stödet betalades ut i december 2015 men avsåg även att täcka kostnader som uppstod 2016. I statens resultaträkning redovisas stödet kassamässigt och därmed i sin helhet på 2015. Ytterligare 24 miljarder kronor har tillförts kommuner för integration och migration 2016. År 2017 fick kommuner och landsting 7 miljarder kronor från ett nytt anslag *Stöd med anledning av flyktingsituationen*, vilket förklarar en ökning mellan åren. Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbetes (Sida) bidrag har ökat med 6 miljarder kronor 2018 samtidigt som transfereringar till hushåll och kommuner har minskat med 18 miljarder kronor.

Diagram 11 Utbildning, studiestöd 1999–2018

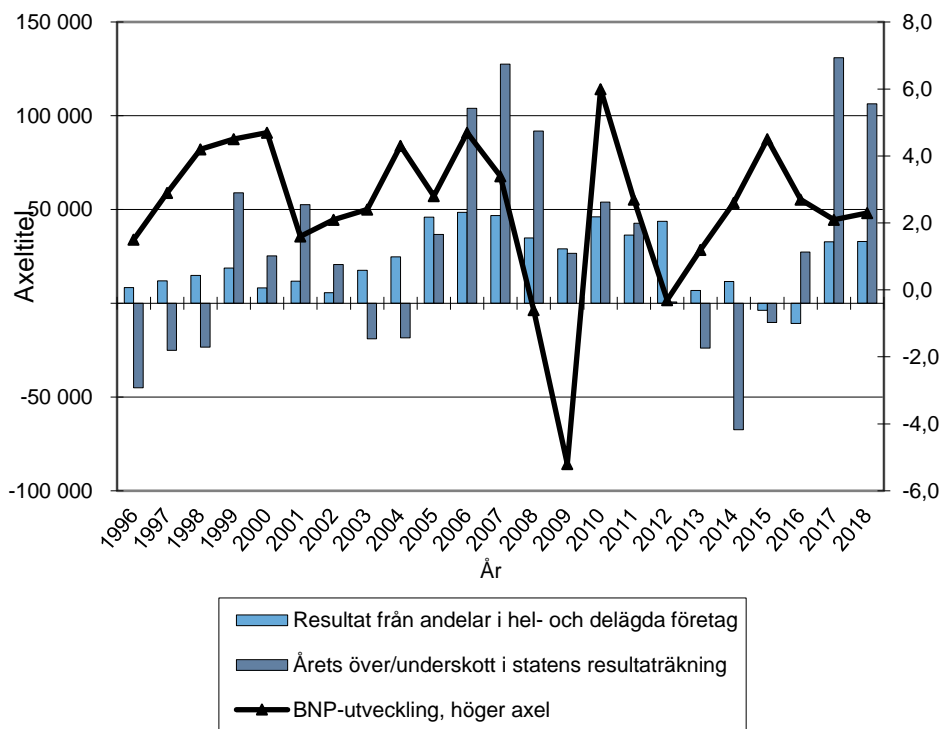
Bidragen till skolväsendet ökade med cirka 4 miljarder kronor 2002 till följd av införandet av maxtaxan i barnomsorgen.

Under 2004 ökade kostnaderna för studiestöd inklusive av- och nedskrivningar med cirka 10 miljarder kronor. Ökningen avsåg reservation av lånefordringar som beräknats enligt en ny modell. Ett lägre ränteläge under 2005 medförde att fler bedömdes kunna betala sina studieskulder. Reservation av lånefordringar från 2004 återfördes vilket medförde att nettokostnader för studiestöd minskade med 16 miljarder kronor. Kostnaden för utbetalda studiestöd ökade marginellt.

Under en ny satsning 2016-2017 tillfördes 3,4 miljarder kronor i bidrag till lärarlöner och ca 2 miljarder kronor för fler anställda i lågstadiet. Ökning 2018 beror på ett ökat stöd till vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildning samt en ny satsning på stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

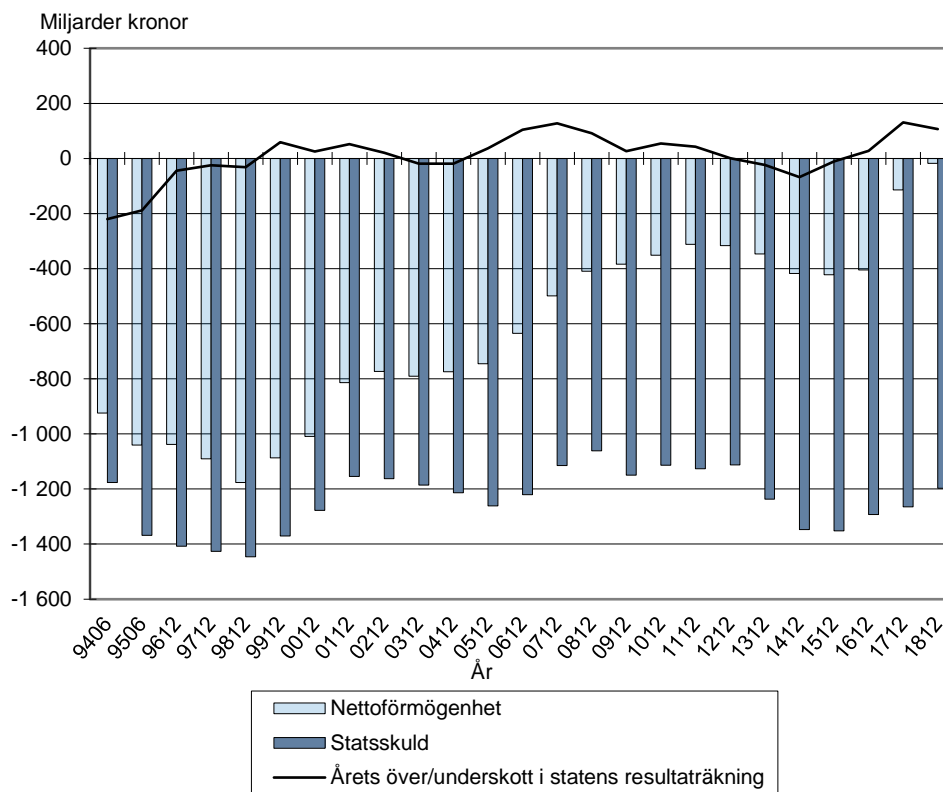

Diagram 12 Resultat från andelar i dotterföretag, årets över/underskott i statens resultaträkning, BNP-utveckling 1996–2018

Resultat från andelar i hel- och delägda företag 2018 belv 33 miljarder kronor. Vattefall har redovisat en vinst på 10,2 miljarder kronor. Akademiska Hus har redovisat en vinst på 5,3 miljarder kronor och även LKAB har gjort en vinst på 5,3 miljarder kronor. PostNord har gjort en förlust på 0,6 miljarder kronor 2018.

Diagram 13 Nettoförmögenhet, statsskuld, årets över/underskott i statens resultaträkning 1994-2018

Nettoförmögenheten har förbättrats under perioden med 906 miljarder kronor. År 1998 var nettoförmögenheten som lägst, -1 177 miljarder kronor.

Statens nettoförmögenhet är skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde. Statsskulden svarar för den övervägande delen av skulderna och motsvarar i huvudsak statens budgets ackumulerade underskott över åren. Vid utgången av 2018 var nettoförmögenheten -18 miljarder kronor. Det är en förbättring med 96 miljarder kronor jämfört med 2017 då nettoförmögenheten var -114 miljarder kronor.

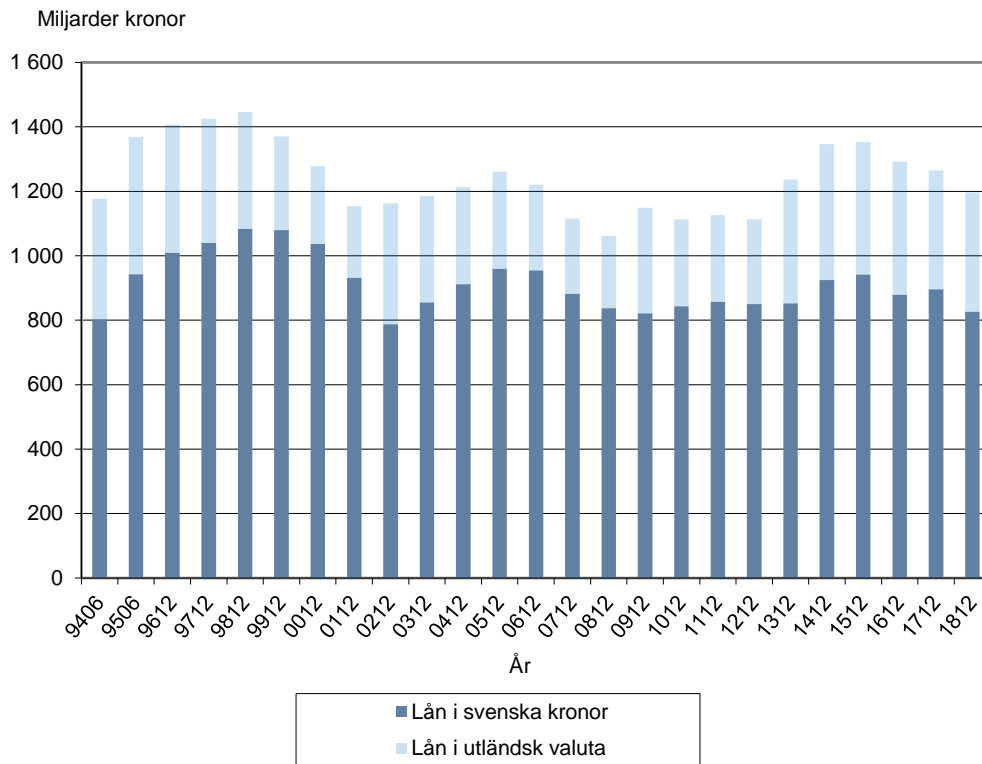
Förändringen av nettoförmögenheten påverkades främst av årets överskott i resultaträkningen på 106 miljarder kronor, men också av enstaka transaktioner som förändrade tillgångars eller skuldernas värde utan att de redovisades över resultaträkningen. Den förbättrade nettoförmögenheten är också en effekt av förändrad metod i beräkningen av upplupna skatter som påverkade nettoförmögenhetens utgående balans 2017.

Nettoförmögenheten omfattar fram till 2017 inte den upplupna skatteintäkt som debiterats efter bokslutstillfället (bl.a. skatt för december som redovisas i januari året

efter inkomståret). Balansräkningen tar då istället upp en periodavgränsningspost motsvarande den ackumulerade periodiseringen av skatteintäkterna. För 2018 har denna metod ändrats. Nu tas även de skatter som debiteras efter bokslutstidpunkten upp som upplupen intäkt. Därigenom ökar den upplupna intäkten med 198 miljarder kronor för 2017. Statens nettoförmögenhet ökar med motsvarande belopp. Intäkten i resultaträkningen förändras inte. För 2018 beräknas den upplupna intäkten uppgå till 277 miljarder kronor. Den förändrade metoden medför ett brott i tidsserien över statens nettoförmögenhet.

Den överföring av medel från AP-fonden som gjordes under 1999–2001 med totalt ca 245 miljarder kronor hade också stor påverkan på nettoförmögenheten. Överföringar från AP-fonder till staten var ett led i den finansiella infasningen av det nya ålderspensionssystemet. Överföringarna uppgick under 1999 och 2000 till 45 miljarder kronor och 2001 till 155 miljarder kronor.

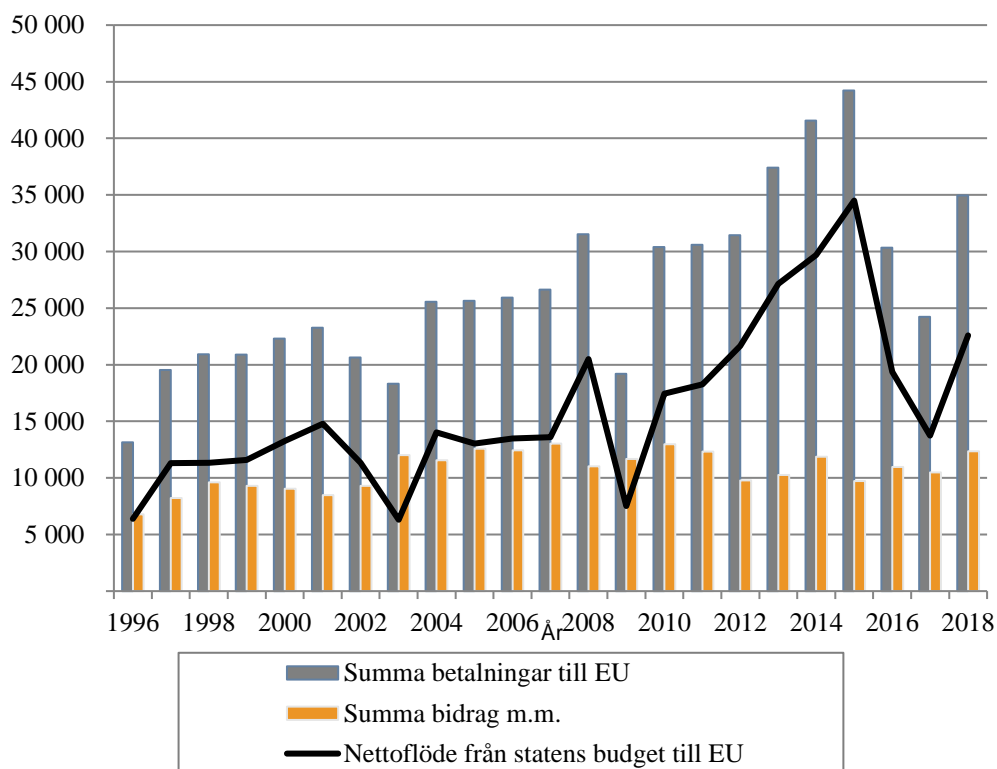
Diagram 14 Statsskulden, lån i svenska kronor respektive utländsk valuta 1994–2018

Statsskulden minskade med 68 miljarder kronor och uppgick vid 2018 års utgång till 1 197 miljarder kronor. Det är lån i svenska kronor som har minskat. Lån i utländsk valuta ökade med 0,9 miljarder kronor. Statens budgetsaldo för 2018 var ett överskott på 80 miljarder kronor, vilket medfört ett minskat lånebehov.

**Diagram 15 Avgift till och återflöde från EU 1996–2018
(kassamässigt)**

Miljarder kronor

EU-avgiften 2018 har ökat med 10,7 miljarder kronor jämfört med 2017. De låga avgifterna under 2016 och 2017 beror på retroaktiva nedsättningar av Sveriges avgift enligt Europeiska unionens beslut om egna medel som trädde i kraft i oktober 2016.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.